

Bogár László: És akkor a sötétség...

2012 december 13. Flag

Szöveg méret

Mentés

-
-
-

- [0](#)

Még nincs értékelve

Mérték

Gyermekkorunk egyik alapélménye, hogy ha az iskolai osztályban hirtelen elaludt a lámpa, azonnal elszabadult a pokol. A sötétség ugyanis „láthatatlanná” tesz, és láthatatlanná lenni, ez az emberi lét egyik leg?sibb vágya.

A Teremt? ugyanis nem „szolgának” teremtett minket, hanem szabad akaratú embernek. Lényegében azt

csinálunk, amit akarunk, de a következményekért viselt erkölcsi felelősség is a miénk. Szabadság és felelősség tehát egymástól elválaszthatatlan fogalmak.

A népmesék régi metaforája, a láthatatlanná tevő süveg éppen erről szól. A láthatatlanság régi vágyáról. Mégpedig azért, mert ha nem látszik, akkor „nincs is”, és aki nincs, az szabadon tehet bármit, hiszen semmiféle felelősséget nem kell vállalnia. A hirtelen kialvó fény, a sötétség tehát láthatatlanná tesz, és azonnal arra csábít, hogy most tegyünk meg vagy éppen mondjunk ki mindent, amit egyébként azért nem tennénk vagy mondanánk, mert nem szívesen vállalnánk a következményekért a felelősséget.

A minap egy olyan különös élményben volt részem, amely elég vészjóslóan mutatja a magyar társadalom lelki állapotát. Némi képzavarral élve egy hirtelen bekövetkező sötétség vakítóan „világított bele” abba a térbe, amely a világosság során sötét mélységben rejtőzik. Az történt, hogy a budapesti metrón utaztam éppen, amikor hirtelen kialudt a fény, és a kocsik megállt. Néma csönd lett, és teljes sötétség. Hogy mennyi idő telhetett el, nem tudom, de egyszer csak valami tompa puffanás hallatszott, valami olyasféle, mint amikor valaki dühében odacsap valami tárgyra az öklével. Majd egy kísérteties női hang azt sziszegte, hogy „a hollók vájják ki minden mocskos tolvaj szemét”. Pár másodperc múlva még indulatosabban az „...ott rohadjon meg az összes miniszter, ahol van...” majd a „...menjen mind a jó k...va anyjába...” erőszódt fel brutálisan egy „férfikórus” hangja, majd jött egy másik szólam, „...döglöjtek meg szemét fasiszta disznók, antiszemita állatok...”. Végül megszólaltak azok is, akik ezt az egész diskurzust illeték kritikával. „Kuss legyen már, b...sszátok meg..., pofa be...” Majd záróakkordként a rezignáltan kérlelők: „Nem unjátok még, nincs elég bajunk e nélkül is...?”

E néhány perces abszurd dráma és a légkör felforrósodása után egyszer csak mikrofonsercegés hallatszott, mindenki érezte, belejelentés következik, így aztán újra halálos csend lett. „Tájékoztatjuk utasainkat, hogy műszaki hiba történt, melynek elhárítása folyamatban van... a kellemetlenségért szíves elnézésüket kérjük... egy percen belül indulunk.” Némi morgolódás, morajlás volt a válasz, ám még mielőtt a diskurzus visszatért volna az iménti medrébe, egyszerre kigyulladtak a lámpák. A meglepett utazóközönség szemét lesütve magába nézett. És ha magába nézett, kérdezhetnénk, vajon mit látott? Van-e merszünk legelőször is bevallani, hogy nincs merszünk bevallani a nemzet lelkének valós állapotát? Vagyis hogy egyre súlyosabb és egyre vészjóslóbb helyzetünk elbeszélhetetlensége, kibeszélhetetlensége az elfojtott és feldolgozatlan tudattartalmak gyorsuló erjedésével, rothadásával jár. És hogy ez a rothadás lelkileg, erkölcsileg, szellemileg egyre mélyebbre löki a magyar társadalmat. Az iménti „párbeszéd” viszonylag pontosan kirajzolja a mélységben izzó, feldolgozatlanul örvénylő problémákat, illetve a kérdések főbb törésvonalait.

Az első számú feszültségforrás feltehetőleg valóban a „tolvaj politikus”, vagyis a vesztesek azon feltételezése, hogy az ország azért szegény, mert uralmi elitjei csupa ócska szélhámos tolvajok. Logikusnak látszik persze, hogy aki ezt kimondja, az szinte bizonyosan az éppen aktuális ellenzéki, hiszen a mieink, mint tudjuk, nem lopnak, ezt mindig csak az éppen aktuális politikai ellenfelek teszik. A figyelemre méltó „hollók vájják ki a szemét” fordulat archaikus formája azt sejteti, hogy diskurzus beindítója csak egy bölcsész értelmiségi lehetett, hiszen ilyen, ma már irodalmi fordulatok a köznyelvben utoljára a török hódoltság idején fordultak elő.

Hogy egy 40-50 év körüli, budapesti bölcsész értelmiségi nő kétségbeesettségi szintje ilyen elképesztően mély, az lehetne akár intő jel az uralmi elitek valamennyi csoportja számára. Az erre válaszoló „férfikórus” már nevesíti is a felelősséget, a Fideszt, a kormányt okolja az egyre nyilvánvalóbb kudarcért. Az indulatok ilyen intenzitása és kezelhetetlensége nem túl sok jót sejtet. És aztán persze menetrendszerűen megérkezik a legkényesebb kérdés, a

„zsidózás” is. Pillanatig sem gondolom, hogy lehet Magyarországon (vagy bárhol a világban) értelmes, méltóságteljes diskurzust nyitni ezekről a kérdésekről, ezért erre nem is tennék kísérletet. Csak annyit érdemes halkán megjegyezni, hogy ezek a feszültségek enyhén szólva nem új keletűek, és nem érdemes azzal áztatni önmagunkat, hogy csupán kellemetlen, de gyorsan elmúló epizódról van szó. Társadalom-lélektani alaptétel, hogy a kibeszélhetetlenség csak ronthatja egy társadalmi probléma megoldásának esélyeit. Márpedig az iménti jelenetben elhangzó kérdések kibeszélhetetlenségre vannak ítélve, hiszen az uralkodó globális elbeszélési mód eleve kirekeszt minden, a main-streamtől eltérő narratívát. A magyar társadalom tehát, mint ez a „sötétség” is bizonyítja, rossz lelki, erkölcsi, szellemi állapotban van, és e folyamat öngerjesztőnek tűnik. E végzetes lejtőről való visszafordulásunk egyetlen esélyét az őszinte és felelős párbeszéd adhatná. Amíg nem késő.

Bogár László - magyarhirlap.hu

Ajánló